

The cover features a stylized American flag with a dark field and white stars, set against a background of aged, yellowed paper with faint, cursive handwriting. The word 'CONG' is visible at the top. The authors' names are listed in the upper right.

MICHAŁ URBAŃCZYK
ŁUKASZ BARTOSIK
MARCIN TOMCZAK

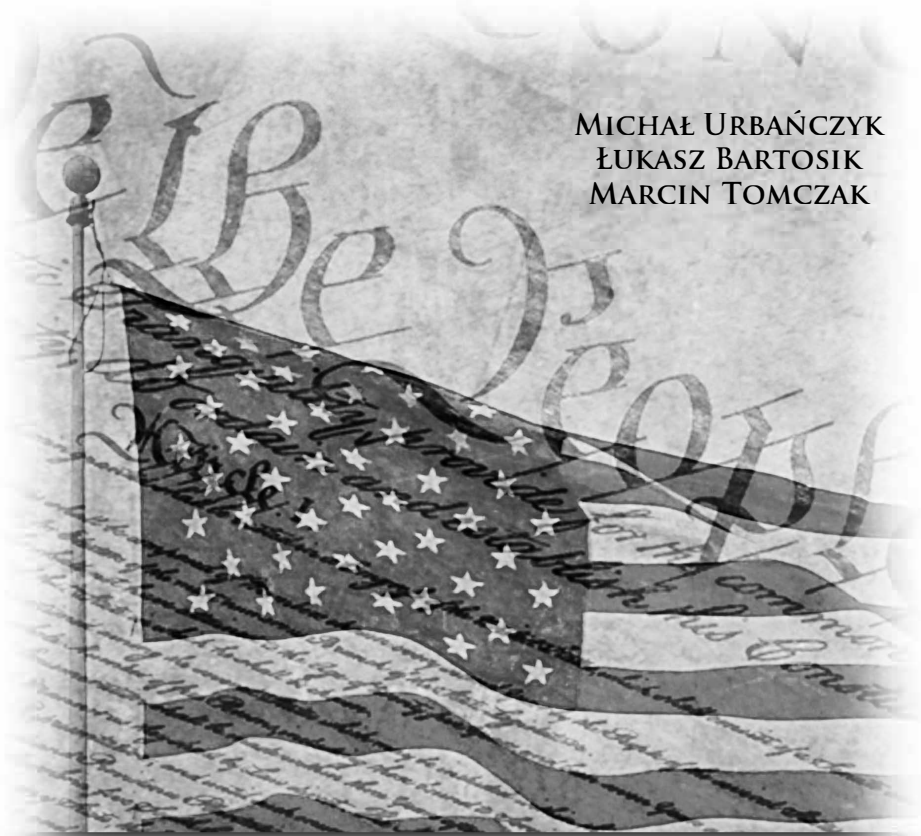
KONSTYTUCJA USA
ZE STUDIÓW NAD AMERYKAŃSKIM
SYSTEMEM POLITYCZNYM

THE UNITED STATES CONSTITUTION
FROM THE STUDIES OF THE AMERICAN POLITICAL SYSTEM

ARCHAEGRAPH
Wydawnictwo Naukowe

KONSTYTUCJA USA.
ZE STUDIÓW NAD AMERYKAŃSKIM
SYSTEMEM POLITYCZNYM

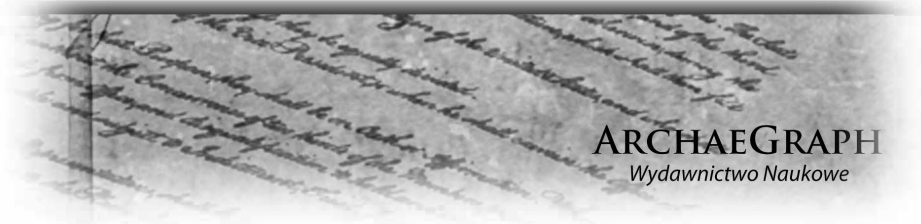
THE UNITED STATES CONSTITUTION.
FROM THE STUDIES OF THE AMERICAN POLITICAL SYSTEM

MICHAŁ URBAŃCZYK
ŁUKASZ BARTOSIK
MARCIN TOMCZAK

KONSTYTUCJA USA
ZE STUDIÓW NAD AMERYKAŃSKIM
SYSTEMEM POLITYCZNYM

THE UNITED STATES CONSTITUTION
FROM THE STUDIES OF THE AMERICAN POLITICAL SYSTEM

ARCHAEGRAPH
Wydawnictwo Naukowe

REDAKCJA NAUKOWA/SCIENTIFIC EDITORS:

MICHAŁ URBAŃCZYK

ŁUKASZ BARTOSIK

MARCIN TOMCZAK

RECENZENCI/REVIEWERS:

DR HAB. MAKSYMILIAN STANULEWICZ,

ADAM MICKIEWICZ UNIVERISTY IN POZNAŃ

DR HAB. MAREK KRZYMKOWSKI,

ADAM MICKIEWICZ UNIVERISTY IN POZNAŃ

KOREKTA REDAKTORSKA/EDITORIAL CORRECTION:

KAROL ŁUKOMIAK

DIANA ŁUKOMIAK

SKŁAD I PROJEKT OKŁADKI/TYPESETTING & COVER DESIGN:

KAROL ŁUKOMIAK

© COPYRIGHT BY ARCHAEGRAPH

ISBN: 978-83-948914-2-8 (KSIĄŻKA)

ISBN: 978-83-948914-3-5 (EBOOK)

ARCHAEGRAPH

Wydawnictwo Naukowe

POZNAŃ-ŁÓDŹ 2018

SPIS TREŚCI

TABLE OF CONTENTS

WSTĘP.....	9
INTRODUCTION.....	15

CZĘŚĆ I

CONGRESS SHALL MAKE NO LAW...

WYBRANE ZAGADNIENIA PRAW OBYWATELSKICH I ICH GRANIC

PART I

CONGRESS SHALL MAKE NO LAW...

SELECTED ISSUES OF CIVIL RIGHTS AND THEIR BOUNDARIES

ŁUKASZ BARTOSIK

THE INFLUENCE OF JOHN LOCKE'S PRIVATE PROPERTY THEORY
ON THE FOUNDING FATHERS AND THE FOUNDATIONAL DOCUMENTS
OF THE AMERICAN REPUBLIC

WPLYW KONCEPCJI WŁASNOŚCI PRYWATNEJ JOHNA LOCKE'A NA OJCÓW ZAŁOŻYCIELI ORAZ
PODSTAWOWE AKTY USTROJOWE AMERYKAŃSKIEJ REPUBLIKI..... 23

IGOR MĘDELA

WOLNOŚĆ RELIGIJNA WE WSPÓŁCZESNYM ORZECZNICTWIE SĄDU
NAJWYŻSZEGO STANÓW ZJEDNOCZONYCH NA PRZYKŁADZIE SPRAWY
TRINITY LUTHERAN CHURCH OF COLOMBIA, INC. V. COMER

RELIGIOUS LIBERTY IN THE CONTEMPORARY JURISPRUDENCE OF THE SUPREME COURT OF
THE UNITED STATES OF AMERICA BASED ON THE CASE TRINITY LUTHERAN CHURCH OF
COLOMBIA, INC. V. COMER..... 41

MARCIN TOMCZAK

KONSTYTUCJA STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI I KARTA PRAW A
KWESTIA NIEWOLNIKÓW DO WPROWADZENIA TRZYNASTEJ POPRAWKI.
ROZWAŻANIA HISTORYCZNO-PRAWNE NA PRZYKŁADZIE 'BLACK LIST'
ABOLICYJNEGO CZASOPISMA „THE GENIUS OF UNIVERSAL
EMANCIPATION’

THE UNITED STATES CONSTITUTION AND THE ISSUE OF SLAVERY BEFORE THE THIRTEENTH
AMENDMENT. HISTORICAL AND LEGAL CONSIDERATIONS ON AN EXAMPLE OF „BLACK LIST”
FROM THE ABOLITIONIST NEWSPAPER „GENIUS OF UNIVERSAL
EMANCIPATION”..... 57

MARCIN BISKUPSKI

PROBLEMATYKA NIEWOLNICTWA ORAZ RÓWNOUPRAWNIENIA NA TLE RASOWYM W ŚWIETLE KONSTITUCJONALIZMU AMERYKAŃSKIEGO ORAZ ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO USA

THE PROBLEMATIC ASPECTS OF SLAVERY AND EQUAL RIGHTS AGAINST THE RACIAL BACKGROUND IN THE LIGHT OF THE AMERICAN CONSTITUTIONALISM AND THE UNITED STATES SUPREME COURT'S JUDICATURE 71

KRZYSZTOF ŚWIĄTCZAK

DAŻENIE DO WPROWADZENIA PROHIBICJI W STANACH ZJEDNOCZONYCH ORAZ JEJ FUNKCJONOWANIE I ODWOŁANIE

STRIVING FOR THE INTRODUCTION OF PROHIBITION IN THE UNITED STATES AND ITS FUNCTIONING AND REVOCATION 89

CZĘŚĆ II

GRANICE WŁADZY I SZCZEGÓŁOWE ASPEKTY REALIZACJI ZASADY PODZIAŁU WŁADZY

PART II

THE LIMITS OF STATE POWER AND THE DETAILED ASPECTS OF THE FUNCTIONING OF THE PRINCIPLE OF SEPARATION OF POWERS

ROKSANA WSZOŁEK

WŁADZA USTAWODAWCZA, WYKONAWCZA I SĄDOWNICZA W USTROJU STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

THE LEGISLATIVE, EXECUTIVE AND JUDICIARY BRANCH AND THE POLITY OF THE UNITED STATES OF AMERICA 105

BARTŁOMIEJ ŚLEMP

ZRZESZANIE SIĘ DEPUTOWANYCH W PARLAMENCIE POLSKIM I AMERYKAŃSKIM - STUDIUM PRAWNOPORÓWNAWCZE NAJWAŻNIEJSZYCH ZAGADNIEŃ

ASSOCIATION OF DEPUTIES IN THE POLISH AND AMERICAN PARLIAMENT - COMPARATIVE LAW STUDY OF THE MOST IMPORTANT ISSUES..... 119

ARKADIUSZ SUSZEK

UDZIAŁ PREZYDENTA TRUMPA W PROCEDURZE USTAWODAWCZEJ

PARTICIPATION OF PRESIDENT TRUMP IN THE LEGISLATIVE PROCEDURE..... 143

ŁUKASZ KIELIN

ROLA PREZYDENTA STANÓW ZJEDNOCZONYCH W PROCESIE
UCHWALANIA BUDŻETU PAŃSTWA

THE ROLE OF THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES IN THE PROCESS OF ADOPTING THE
FEDERAL BUDGET..... 155

PATRYK STANEK, JĘDRZEJ WITT

PIERWSZE LATA FUNKCJONOWANIA SĄDU NAJWYŻSZEGO STANÓW
ZJEDNOCZONYCH JAKO OKRES JEGO NAJINTENSYWNEJSZEJ FORMACJI

THE FIRST YEARS OF THE FUNCTIONING OF THE UNITED STATES SUPREME COURT AS THE
PERIOD OF ITS MOST INTENSE FORMATION..... 167

AGATA MAWER, ADAM RATAJCZAK

AUTONOMIA LANDU I STANU - UJĘCIE KOMPARATYSTYCZNE
KONSTRUKCJI FEDERACJI W KONSTYTUCJACH REPUBLIKI FEDERALNEJ
NIEMIEC I STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

AUTONOMY OF THE 'STATES' AND 'LANDS' – A COMPARATIVE ANALYSIS OF FEDERALISM IN
THE GERMAN AND AMERICAN CONSTITUTIONS..... 179

JĘDRZEJ JABŁOŃSKI

KLAUZULA *ENUMERATED POWERS* W KONSTYTUCJI STANÓW
ZJEDNOCZONYCH JAKO PRZYKŁAD REALIZACJI ZASADY POMOCNICZOŚCI

ENUMERATED POWERS CLAUSE IN THE UNITED STATES CONSTITUTION
AS AN EXAMPLE OF THE IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE
OF SUBSIDIARITY..... 193

CZĘŚĆ III
WYBRANE PROBLEMY ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO

PART III
SELECTED PROBLEMS OF THE SUPREME COURT'S JURISPRUDENCE

AGATA ZWOLANKIEWICZ

CONSTITUTIONAL REVIEW. A COMPARATIVE STUDY BETWEEN
THE AMERICAN AND THE EUROPEAN SYSTEMS

BADANIE KONSTITUCYJALNOŚCI. STUDIUM PORÓWNAWCZE MIĘDZY SYSTEMAMI
AMERYKAŃSKIM A EUROPEJSKIM..... 215

JANA NOVÁKOVÁ

THE CASE OF ORIGINALISM: AN INTERPRETATIVE DOCTRINE WITH
A CONSERVATIVE BACKGROUND?

PRZYPADK ORYGINALIZMU: DOKTRYNA INTERPRETACYJNA
Z KONSERWATYWNYM TŁEM?..... 231

MAGDALENA LATA CZ

TEKSTUALIZM JAKO METODA WYKŁADNI KONSTITUCJI

TEXTUALISM AS A METHOD OF INTERPRETING THE CONSTITUTION..... 247

JOANNA KONDERLA, ADRIANNA TARŁOWSKA

WPŁYW ORZECZNICTWA FEDERALNEGO SĄDU NAJWYŻSZEGO
NA POLITYKĘ ZAGRANICZNĄ STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

THE IMPACT OF THE SUPREME COURT'S FEDERAL JURISPRUDENCE ON FOREIGN POLICY OF
THE UNITED STATES OF AMERICA..... 261

BIOGRAMY

BIOGRAMS..... 277

INDEKSY

INDEXES..... 283

WPROWADZENIE

W 2017 roku Amerykanie uroczysto obchodzili 230. rocznicę uchwalenia swojej Konstytucji. W przyszłym, 2019 roku minie natomiast 230. rocznica wejścia w życie tego wiekopomnego dokumentu. Konstytucja, obok Deklaracji Niepodległości i amerykańskiej Karty Praw jest jednym z najistotniejszych dokumentów nie tylko historii Stanów Zjednoczonych, ale i historii demokracji liberalnej w ogóle.

O wyjątkowości amerykańskiej ustawy zasadniczej świadczy chociażby sam fakt, iż z niewielkimi poprawkami obowiązuje od ponad dwóch wieków. Oczywiście nie oznacza to, że w tym czasie nie dochodziło do znaczących zmian amerykańskiego systemu politycznego. Wprost przeciwnie, w ciągu XIX i XX wieku można było obserwować ewolucję znaczenia i roli poszczególnych instytucji (choćby prezydenta czy Sądu Najwyższego) oraz fundamentalne zmiany systemowe będące efektem radykalnych zmian społecznych, takie jak zniesienie niewolnictwa, a potem walka z segregacją i dyskryminacją rasową. Mimo tego, konstytucja z 1787 roku nadal obowiązuje i jest najważniejszym elementem amerykańskiego ustroju. Ów system polityczny cechuje się znaczną odmiennością od europejskich rozwiązań. Już chociażby z tego powodu warto podejmować badania nad jego mechanizmami. O tej wyjątkowości świadczą m.in. rola praw obywatelskich zebranych w poprawkach do Konstytucji, model systemu prezydenckiego wynikający z amerykańskiej interpretacji zasady podziału władzy oraz wyjątkowa rola Sądu Najwyższego.

Dlatego właśnie głównie tym zagadnieniom poświęcone są teksty zebrane w niniejszej publikacji. Podzielono je na trzy grupy. Biorąc pod uwagę wyjątkowość amerykańskiego kontekstu, w którym prawa obywatelskie odgrywają wiodącą rolę uznano, że to właśnie teksty dotyczące tych zagadnień winny otwierać niniejszą publikację. Stąd też część I, zatytułowana *Congress shall make no law...* Wybrane zagadnienia problematyki praw obywatelskich, dotyczy fundamentalnych problemów ze sfery praw i wolności człowieka i obywatela. Część II, *Granice władzy i ustrojowe aspekty realizacji zasady podziału władzy*, przedstawia wybrane problemy funkcjonowania poszczególnych segmentów:

ustawodawczego, wykonawczego i sądowiczego. Tę część zamykają dwa teksty dotyczące amerykańskiego federalizmu, uwzględniające specyfikę struktury amerykańskiego państwa. Część III, pt. *Wybrane problemy orzecznictwa Sądu Najwyższego* poświęcona jest władzy sadowiczej, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych koncepcji prawnych oraz interpretacyjnych, które na przestrzeni lat pojawiły się w doktrynie prawa Sądu Najwyższego USA.

Warto zaznaczyć, że w niniejszym zbiorze Czytelnik znajdzie także teksty o charakterze komparatystycznym, dzięki czemu będzie mógł wybrane amerykańskie rozwiązania ustrojowe porównać z odpowiednimi instytucjami europejskimi. Dwa tego typu teksty znajdują się w części drugiej i dwa w części trzeciej.

Jak już wspomniano wcześniej, w części I znalazły się teksty poruszające wybrane zagadnienia ze sfery praw i wolności człowieka i obywatela. Dotyczą one idei własności prywatnej, wolności religijnej, kwestii równouprawnienia i dyskryminacji rasowej oraz szczególnych aspektów wolności osobistej. W pierwszym tekście, autorstwa Łukasza Bartosika, pt. *The influence of John Locke's private property theory on the Founding Fathers and the foundational documents of the American republic*, przedstawiono zagadnienie wpływu Lockowskiej idei własności na poglądy amerykańskich Ojców Założycieli oraz fundamentalne dla ustroju i praw obywatelskich akty prawne: Deklarację Niepodległości, konstytucje stanowe oraz samą Konstytucję federalną z 1787 roku. Autor, wychodząc od słusznego założenia o doniosłym wpływie myśli angielskiego pisarza i filozofa, konkluduje wskazując na niebagatelny zakres tych inspiracji w intelektualnej spuściźnie amerykańskiej rewolucji.

Równie istotnego problemu dotyczy drugi tekst, autorstwa Igora Mędeli, zatytułowany *Wolność religijna we współczesnym orzecznictwie Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych na przykładzie sprawy Trinity Lutheran Church of Colombia, Inc. v. Comer*. Autor zajmuje się w nim fundamentalną dla amerykańskiego konstytucjonalizmu I poprawką do Konstytucji w kontekście wolności religijnej. Przedstawia teoretyczne i historyczne uwarunkowania wolności religijnej oraz omawia charakterystyczne dla Stanów Zjednoczonych podstawy rozdziału kościoła od państwa. We wnioskach końcowych próbuje natomiast antycypować kierunki ewolucji amerykańskich koncepcji swobody religijnej.

Fundamentalnego problemu dla praw obywatelskich w Stanach Zjednoczonych dotyczą także dwa kolejne teksty: *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki i Karta Praw a kwestia niewolników do wprowadzenia trzynastej poprawki. Rozważania historyczno-prawne na przykładzie „Black Llist” abolicyjnego czasopisma „The Genius of Universal Emancipation”* Marcina Tomczaka oraz *Problematyka niewolnictwa oraz równouprawnienia na tle rasowym w świetle konstytucjonalizmu amerykańskiego oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego USA* Marcina Biskupskiego. Oba teksty omawiają problem dyskryminacji rasowej obecnej w Stanach Zjednoczonych, najpierw w formie niewolnictwa, a potem zinstytucjonalizowanej segregacji rasowej. Pierwszy śledzi sytuację prawną Afroamerykanów do roku 1865, drugi przedstawia ewolucję dyskryminacji rasowej w oparciu o najważniejsze orzeczenia Sądu Najwyższego.

Ostatnim tekstem w tej części jest artykuł Krzysztofa Świątczaka pt. *Dążenie do wprowadzenia prohibicji w Stanach Zjednoczonych oraz jej funkcjonowanie i odwołanie*. Autor w swym tekście poodejmuje problematykę XVIII Poprawki, która w istotny sposób ograniczała wolności osobiste obywateli Stanów Zjednoczonych w latach 1919-1933.

W części II niniejszego zbioru, pt. *Granice władzy i szczegółowe aspekty realizacji zasady podziału władzy*, zebrano teksty dotyczące ustrojowych aspektów zasady podziału władzy, wybranych zagadnień związanych z kompetencjami poszczególnych organów oraz aspektów systemu federalnego. Pierwszy tekst tej części, autorstwa Roksany Wszolek, zatytułowany jest *Władza ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza w ustroju Stanów Zjednoczonych Ameryki*. Stanowi on niejako wprowadzenie do bardziej szczegółowych rozważań zawartych w dalszych rozdziałach tej części. Drugi artykuł tego rozdziału, autorstwa Bartłomieja Ślempa, zatytułowany jest *Zrzeszanie się deputowanych w parlamencie polskim i amerykańskim - studium prawnoporównawcze najważniejszych zagadnień*. Dotyczy on władzy ustawodawczej. Autor przeprowadził w nim analizę porównawczą systemu amerykańskiego i polskiego pod kątem zrzeszania się deputowanych, czyli jednego z najważniejszych narzędzi ich działania. W swych rozważaniach opiera się autor na przepisach konstytucyjnych, ustawowych i regulaminowych oraz wskazuje na istotne zagadnienia o charakterze praktycznym. Ujęcie komparatystyczne stanowi istotny walor omawianego tekstu.

Następne dwa artykuły dotyczą władzy wykonawczej, a w szczególności kompetencji prezydenta i ich wykorzystywania w procesie stanowienia prawa. Pierwszy tekst, którego autorem jest Arkadiusz Suszek, zatytułowany jest *Udział Prezydenta Trumpa w procedurze ustawodawczej*. Autor wychodzi od przypomnienia, iż prezydentowi USA przysługuje szereg formalnych i nieformalnych kompetencji w związku z procedurą ustawodawczą. To zaś, jak z nich korzysta jest jednym z kontekstów, w jakich ocenia się jego prezydenturę. Autor stawia hipotezę, iż obecny prezydent USA, Donald Trump, nie jest zbyt aktywny na polu legislacyjnym, głównie z powodu dwóch rodzajów ograniczeń. Pierwsze, o charakterze zewnętrznym, to problem poparcia społecznego i stosunków z głównymi amerykańskimi partiami politycznymi. Drugie zaś mają charakter wewnętrzny. Są to m. in. niespójności programowe oraz sam charakter sprawowanej prezydentury. Drugi z wymienionych artykułów, autorstwa Łukasza Kielina, zatytułowany jest *Rola Prezydenta Stanów Zjednoczonych w procesie uchwalania budżetu państwa*. W tekście autor w kontekście historycznym przedstawił problematykę amerykańskiego prawa budżetowego ze szczególnym uwzględnieniem roli Prezydenta oraz współczesny proces uchwalania budżetu. W konkluzjach autor wskazuje, że procedura budżetowa sprzyja powstawaniu konfliktów na linii legislacyjna-egzekutywa.

Po omówieniu wybranych problemów dotyczących władzy ustawodawczej i wykonawczej, kolejny artykuł skupia się na władzy sądowniczej. W tekście zatytułowanym *Pierwsze lata funkcjonowania Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych jako okres jego najintensywniejszej formacji*, jego autorzy – Patryk Stanek i Jędrzej Witt – omawiają początkowy okres kształtowania się jednej z najistotniejszych współcześnie instytucji amerykańskiego systemu polityczno-prawnego. Autorzy kolejno omawiają społeczno-polityczny kontekst powstania Sądu Najwyższego, prawne podstawy jego istnienia, jego właściwość oraz ogólne zasady funkcjonowania. Szczególną uwagę poświęcają problematyce wyboru sędziów i ich rezygnacji oraz relacjom z władzą wykonawczą i ustawodawczą. Na koniec poruszają problem niewolnictwa i jedno z najbardziej kontrowersyjnych orzeczeń, jakie wydał Sąd Najwyższy przed wybuchem wojny secesyjnej.

Część II wieńczą dwa teksty dotyczące zasady federalizmu oraz klauzuli *enumerated powers*, które w sposób fundamentalny kształtują amerykański system władzy i nadają wyjątkowy i swoisty charakter amerykańskiej wersji zasady

podziału władzy. Pierwszy z nich, autorstwa Agaty Mawer i Adama Ratajczaka, zatytułowany jest *Autonomia landu i stanu - ujęcie komparatystyczne konstrukcji federacji w Konstytucjach Republiki Federalnej Niemiec i Stanów Zjednoczonych*. Autorzy – przy użyciu metody prawnoporównawczej – dokonują analizy dwóch typów federalizmu: amerykańskiego i niemieckiego. W tekście podkreśla się pozytywne aspekty federalizmu jako formy konstruowania systemu politycznego oraz sprawowania władzy.

Ostatni w Części II artykuł, autorstwa Jędrzeja Jabłońskiego, nosi tytuł *Klauzula enumerated powers w Konstytucji Stanów Zjednoczonych jako przykład realizacji zasady pomocniczości*. Autor, wskazując na podobieństwa między zasadą subsydiarności a amerykańską klauzulą *enumerated powers*, opisuje ważny problem granic działania władzy publicznej. W pierwszej części swojego tekstu autor przedstawia poglądy Ojców Założycieli na kwestię podziału zadań między władzę federalną a władze stanowe. W drugiej części opisuje zaś historię stosowania tej klauzuli, opierając się na wybranych orzeczeniach Sądu Najwyższego.

W Części III niniejszego zbioru, zatytułowanej *Wybrane problemy orzecznictwa Sądu Najwyższego*, autorzy skupili się na zagadnieniach związanych z działaniem najważniejszej instytucji amerykańskiej władzy sadowiczej. Warto podkreślić, że na przestrzeni wieków widać wyraźnie coraz większą rolę, jaką odgrywa Sąd Najwyższy w amerykańskim systemie prawno-politycznym. Stąd też uznano za celowe wyodrębnienie rozdziału poświęconego właśnie zagadnieniom wykładni i interpretacji konstytucji dokonywanej przez Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach.

Tekstem otwierającym ostatnią część publikacji jest artykuł Agaty Zwołankiewicz pt. *Constitutional review – a comparative study between the American and the European systems*. Autorka dokonuje w nim udanej próby porównania dwóch systemów kontroli konstytucyjności prawa: amerykańskiego oraz europejskiego. Tekst kończy słuszną konkluzja o konieczności właściwego funkcjonowania kontroli konstytucyjności prawa, niezależnie od przyjętego modelu. Jest to bowiem niezbędny element demokratycznego porządku prawnego, który jest ważną częścią mechanizmu kontroli i równowagi (*checks and balances*), który pozwala na ograniczenie władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Następne dwa teksty dotyczą dwóch odmiennych stanowisk w sporze o sposób wykładni i interpretację amerykańskiej konstytucji. Pierwszy z nich

jest tekst autorstwa Jany Novákovej, pt. *The case of originalism: An interpretative doctrine with a conservative background?* Artykuł omawia jedną z teorii interpretacji konstytucji, oryginalizm, wedle której proces wykładni prawa powinien zmierzać do ustalenia pierwotnego znaczenia danego fragmentu Konstytucji. Ten sposób interpretacji, jak słusznie wskazuje autorka ma zabarwienie zdecydowanie konserwatywne, gdyż nakazuje brać pod uwagę intencje twórców Konstytucji. Drugi tekst, autorstwa Magdaleny Latacz, zatytułowany jest *Tekstualizm jako metoda wykładni konstytucji*. Przedstawiona jest w nim teoria tekstualizmu, wedle której interpretacja tekstu musi opierać się przede wszystkim na zwykłym rozumieniu tekstu konstytucji, a nie rekonstruowanej woli twórców Konstytucji.

Ostatnim tekstem, zamykającym zarówno Część III, jak i cały zbiór jest artykuł autorstwa Joanny Konderli i Adrianny Tarłowskiej pt. *Wpływ orzecznictwa Federalnego Sądu Najwyższego na politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych Ameryki*. Tekst zajmuje się interesującym i nieoczywistym zagadnieniem współkreowania polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych przez Sąd Najwyższy wskutek wydawanych przez niego orzeczeń.

Na zakończenie warto podkreślić, iż autorami wszystkich tekstów są początkujący i młodzi naukowcy: studenci-członkowie kół naukowych oraz doktoranci, których zainteresowania badawcze dopiero kielkują lub rozwijają się od niedawna. Są oni na początku swej drogi badawczej, dopiero poszukując idei, koncepcji i instytucji, które będą stanowić ich natchnienie i cel pracy naukowej. Rozpoczynają swe poszukiwania w trudnym i wymagającym dziale nauki prawa i polityki, jakim jest badanie wieloaspektowego nurtu amerykańskiego konstytucjonalizmu. Mimo pewnych drobnych niedociągnięć warsztatowych, zbyt nieśmiały – lub niekiedy wręcz przeciwnie – radykalnych wniosków lub uogólnień (których nie sposób uniknąć na początku kariery badacza), wszystkie teksty zebrane w niniejszym tomie zasługują na uważną lekturę. Dla znakomitej większości autorów z pewnością stanowią one ważny krok pośród ich przygód badawczych i naukowych.

Z życzeniami miłej lektury,

Michał Urbańczyk,

Łukasz Bartosik

INTRODUCTION

In 2017, Americans solemnly celebrated the 230th anniversary of the enactment of their Constitution. In 2019, on the other hand, we will celebrate the 230th anniversary of the American basic law going into effect. The federal Constitution, along with the Declaration of Independence and the American Bill of Rights, is one of the most important documents not only to the history of the United States, but also to the history of liberal democracy in general.

The uniqueness of the American foundational document is reaffirmed by the fact that it has been in force for already more than two centuries with only relatively minor amendments. Of course, this does not imply that during this period of time there were no significant changes in the American political system. On the contrary, during the 19th and 20th century, we have observed an evolution of the political role and aggrandizement of particular institutions (including, but not limited to, the President or the Supreme Court) resulting in colossal systemic transformations, as well as radical social changes such as the abolition of slavery and then the fight against segregation and racial discrimination. Nevertheless, the Constitution of 1787 is still in force and remains the most critical element of the American polity. It needs to be underscored that the American political system significantly differs from its European counterparts. For this reason alone, it is worth undertaking research of its multifaceted legal and political mechanisms. This peculiar uniqueness is especially evidenced by the role of civil rights and liberties buttressed by constitutional amendments, a specific model of the presidential system based in the American understanding of the principle of the separation of powers, and the exceptional role of the Supreme Court of the United States in interpreting the basic law.

The monograph is devoted primarily to the abovementioned categories of problems. Hence, the articles are divided into three groups. Considering the intricacy of the American society, in which civil engagement and civil rights play a key role, we have assumed that the papers on these issues should open this publication. Therefore, Part I, titled *Congress shall make no law... Civil rights and their boundaries*, is devoted to the fundamental problems from the

sphere of human rights and civil liberties. Part II, titled *The limits of state power and the detailed aspects of the functioning of the principle of separation of powers*, presents problems related to the functioning of the legislative, executive and judicial powers. Part II is closed by two articles about the American federalism and thus particularly touches upon the specificity of the legal and political structure of the American polity. Part III, titled *Selected problems of the Supreme Court's jurisprudence*, is devoted to the American judiciary, with particular emphasis on selected legal and interpretative concepts that have emerged within the U.S. Supreme Court's case-law over the years.

It is worth noting that in this collection the reader will also find comparative analyses, which will enable him to compare selected American political notions with their European counterparts. Two of such articles can be found in Part II, and two in Part III.

As mentioned earlier, in Part I there are papers covering selected issues from the sphere of human rights and civil liberties. They concern, among others: the idea of private property, religious freedom, the issue of equality and racial discrimination, and specific aspects of personal liberty. In the first article, titled *The influence of John Locke's private property theory on the Founding Fathers and the foundational documents of the American republic*, Łukasz Bartosik presents the issue of the influence of the Lockean idea of ownership of property on the views of the American Founding Fathers and the fundamental legal acts which underlain the American system of civil rights: The Declaration of Independence, state constitutions and the federal Constitution of 1787. The author begins with the the correct assumption about the significant influence of the thought of the English writer and philosopher, and concludes that the scope of these inspirations, so visible in the intellectual legacy of the American revolution, is still apparent today.

An equally important problem is analyzed in the second text, written by Igor Međela, and titled *Religious liberty in the contemporary jurisprudence of the Supreme Court of the United States of America based on the case Trinity Lutheran Church of Colombia, Inc. v. Comer*. The author deals with the fundamental 1st Amendment and interprets it in the context of religious freedom. He then presents the theoretical and historical conditions of religious freedom and discusses the underpinnings of the separation of the church and state in the United States of America. In the final conclusions, the author points out to

the potential directions of the evolution of the American concepts of religious freedom in future.

Two subsequent texts also discuss a significant problem within the history of the American civil rights: *The United States Constitution and the Bill of Rights on the issue of slavery before the 13th Amendment. Historical and legal considerations on an example of the „Black List” from the abolitionist newspaper „Genius of Universal Emancipation”* written by Marcin Tomczak and *The problematic aspects of slavery and equal rights against the racial background in the light of the American constitutionalism and the United States Supreme Court’s judicature* written by Marcin Biskupski. Both texts ponder the problem of racial discrimination in the United States, first in the form of slavery and then institutionalized racial segregation. The first article describes the legal situation of African Americans until 1865, whereas the second one presents the evolution of racial discrimination through the prism of the most important rulings of the Supreme Court.

The last text in this part is an article by Krzysztof Świątczak, titled *Striving for the introduction of prohibition in the United States and its functioning and revocation*. In the paper, the author discusses the issue of the 18th Amendment, which significantly limited the personal freedoms of U.S. citizens in years 1919-1933.

Part II of the book, titled *The limits of state power and the detailed aspects of the functioning of the principle of separation of powers*, pertains to the constitutional aspects of the division of powers, selected issues related to the competences of particular institutions and other facets of the federal system. The first article of this part, written by Roksana Wszolek, is titled *The legislative, executive and judiciary branch and the polity of the United States of America*. It serves well as an introduction to more detailed deliberations set forth in the following chapters of the second part. The second article of this part, written by Bartłomiej Ślemp, is titled *Association of deputies in the Polish and American parliament - comparative law study of the most important issues*. It concerns, in the main, the legislature. The author carried out a comparative analysis of the American and Polish systems in terms of the mode of association of the deputies, and thus described one of the most important aspects of their political operation. In his considerations, the author relied on constitutional, statutory

and regulatory provisions, and pinpointed several important practical issues. The comparative approach poses an additional value of this paper.

The next two articles concern the executive branch, in particular the President's competences and their use in the law-making process. The first text, written by Arkadiusz Suszek, is titled *Participation of President Trump in the legislative procedure*. The author reminds us that the President of the United States has numerous formal and informal prerogatives in regards to the legislative procedure, and the way he uses them is one of the contexts in which his presidency is assessed. The author puts forward a hypothesis that the current American President, Donald Trump, is not very active in the field of legislation due to two types of restrictions. The first, of external nature, is the problem of voters' support and the relations with major American political parties. The other causes are internal and include inconsistencies within his political agenda and the very nature of the presidency. The second of the mentioned articles, by Łukasz Kielin, is titled *The role of the President of the United States in the process of adopting the federal budget*. The author presents, in a historical context, issues of American budgetary law, with particular emphasis on the role of the President and the modern process of adopting the budget. The author indicates that the budgetary procedure promotes conflicts between the legislature and the executive.

After discussing selected problems related to legislative and executive powers, another article focuses on the judiciary. In the article titled *The first years of the functioning of the United States Supreme Court as the period of its most intense formation*, its authors – Patryk Stanek and Jędrzej Witt – discuss the initial period of formation of one of the most important institutions of the American political and legal system. Particular attention is paid to the issue of the selection of judges and their resignation, as well as to the Supreme Court's relations with the executive and legislative authorities. Finally, the authors touch upon the problem of slavery and one of the most controversial judgments in history, issued by the Supreme Court before the outbreak of the American Civil War.

The second part is closed by two articles on the principle of federalism and the Enumerated Powers Clause, which shape the American system of division of powers in a very fundamental way. The first of the articles, by Agata Mawer and Adam Ratajczak, is titled *Autonomy of the 'States' and 'Lands' – a comparative analysis of federalism in the German and American Constitutions*.

The authors – using mainly the comparative method – analyze two types of federalism, that is German and American. The text emphasizes the positive aspects of federalism as a form of structuring the political system and exercising state power.

The last article in Part II, written by Jędrzej Jabłoński, is titled *Enumerated powers clause in the United States Constitution as an example of the implementation of the principle of subsidiarity*. The author, highlighting the similarities between the principle of subsidiarity and the American Enumerated Powers Clause, describes an important problem of the scope of limits of permissible actions of the public authorities. In the first part of the text, the author presents the views of the Founding Fathers on the division of powers between the federal and state authorities. The second part describes the history of the clause, based on selected rulings of the Supreme Court.

In the third part of the book, the authors focused on issues related to the operation of the most important institution of the American judiciary. It needs to be underscored that over the centuries, the Supreme Court has continuously expanded the scope of its powers within the American legal and political system. Hence, we have decided to include in the book a wholly separate chapter devoted primarily to the issues of judicial review and the interpretation of the U.S. Constitution conducted by the Supreme Court in its rulings.

The article which opens the last part of the book, authored by Agata Zwolankiewicz, is titled *Constitutional review. A comparative study between the American and the European systems*. The author makes a successful attempt to compare two systems of constitutional control of the law: the American and the European one. The article ends with a correct conclusion about the necessity of constitutionality of the law, regardless of the adopted model. Indeed, this is an indispensable element of the democratic legal order, which is an important part of the checks and balances mechanism, which in turn allows us to limit the legislative and executive powers.

The next two texts concern two different positions in the dispute about the proper ways of interpretation of the American constitution. The first of them is an article by Jan Nováková, titled *The case of originalism: An interpretative doctrine with a conservative background?* The article discusses one of the main theories of constitutional interpretation, originalism, according to which the process of legal interpretation should be aimed at establishing the original

meaning of a given fragment of the Constitution. This way of interpretation, as the author correctly points out, has a conservative taint, because it commands to take into account the intentions of the creators of the Constitution – the Founding Fathers. The second text, written by Magdalena Latacz, is titled *Textualism as a method of interpreting the constitution*. According to the theory of textualism presented in the article, the interpretation must be based primarily on the ordinary understanding of the text of the constitution, and not so much on the *post factum* reconstructed will of the creators of the foundational documents.

The last article, closing both Part III and the entire book, is an article by Joanna Konderla and Adrianna Tarłowska, titled *The impact of the Supreme Court's federal jurisprudence on foreign policy of the United States of America*. The article deals with an interesting and a non-obvious issue of co-creation of the U.S. foreign policy by the Supreme Court in result of its relevant judicial decisions.

In the end, it is worth mentioning that some of the authors – students and members of scholarly associations as well as Ph.D. students – are at the beginning of their paths as researchers. They have already engaged in a difficult and demanding field of study of law and politics, and tackled a multitude of problems related to the American constitutionalism. Despite some technical shortcomings, too timid – or sometimes too radical – conclusions or generalizations (which, in fact, cannot be avoided at the outset of a researcher's career), all articles pose a great value to the reader and therefore deserve a scrupulous reading. We are certain that for all of the authors the articles published in this book will be a fruitful step in their academic journeys.

Wishing you a pleasant reading,

Łukasz Bartosik,
Michał Urbańczyk

DAŻENIE DO WPROWADZENIA PROHIBICJI W STANACH ZJEDNOCZONYCH ORAZ JEJ FUNKCJONOWANIE I ODWOŁANIE

Wstęp

Walka z alkoholem, a w szczególności z alkoholizmem była od wielu lat i nadal jest dylematem władz różnych państw. Próbując walczyć z nałogiem, który niszczy życie obywateli i ich rodzin sięgano po rozmaite środki, od kampanii reklamowych począwszy, poprzez wprowadzanie ograniczeń zakupu alkoholu w danych godzinach bądź dniach (prohibicja częściowa), a skończywszy na całkowitym zakazie produkcji, sprzedaży i dystrybucji alkoholu, czyli wprowadzeniu prohibicji całkowitej¹. Prohibicja to: „wydany przez państwo zakaz prowadzenia działalności społecznie niepożądanego lub szkodliwego, zwłaszcza zakaz produkcji i sprzedaży alkoholu z fr. prohibition, z łac. prohibitio”². Jednym z państw, gdzie zdecydowano się na najbardziej radykalne rozwiązanie, są Stany Zjednoczone. Prohibicja została tam wprowadzona pod koniec drugiej dekady XX wieku i trwała aż do 1933 roku. Przez kilkanaście lat amerykańskie władze podejmowały rozmaite działania, by zniechęcić ludność do spożywania alkoholu, m.in. wprowadzono surowe kary więzienia za łamanie prohibicji z karą dożywotniego więzienia w stanie Michigan włącznie. Ponadto niszczone nielegalne fabryki alkoholu, a każdemu, kto ośmielił się postępować

---

¹ B. Kaczorowski (red.), *Encyklopedia PWN. A.Z. Oryginalna Azetka*. Warszawa 2008, s. 836. Prohibicja została zdefiniowana w następujący sposób: „Wydany przez państwo zakaz prowadzenia działalności społecznie niepożądanego lub szkodliwego, np. produkcji lub sprzedaży napojów alkoholowych (prohibicja alkoholowa) na obszarze całego państwa lub jego części albo znaczne ograniczenie takiej działalności (prohibicja częściowa)”.

² M. Bańko (red.), *Wielki słownik wyrazów obcych*, Warszawa 2003, s. 1022.

niezgodnie z prawem, groziły także dotkliwe kary finansowe. Mimo to wielu Amerykanów podejmowało rozmaite działania, by ominąć przepisy prawne. Lekarze przepisywali recepty na alkohol, który miał być rzekomo stosowany w celach leczniczych, sprowadzano alkohol na potrzeby kultu religijnego, a w sklepach można było kupić koncentrat z winogron, na którego etykiecie znajdował się przepis na produkcję wina. Produkcją i sprzedażą alkoholu zajmowały się także organizacje przestępcze w Stanach Zjednoczonych ze słynnym Alem Capone na czele, które czerpały z tego tytułu niemałe zyski.

Celem niniejszego artykułu jest analiza motywów, które skłoniły władze amerykańskie do wprowadzenia prohibicji oraz przybliżenie czytelnikom funkcjonowania prohibicji w Stanach Zjednoczonych. Niniejsza analiza obejmuje zarówno zagadnienia prawne, jak i społeczne, ekonomiczne czy polityczne. Celem autora jest również potwierdzenie tezy o błędnej decyzji władz amerykańskich dotyczącej wprowadzenia prohibicji.

Znaczenie alkoholu dla amerykańskiego społeczeństwa

Spółeczeństwo amerykańskie słynęło z zamiłowania do napojów wysokowych. Alkohol towarzyszył ludności Stanów Zjednoczonych niemal na każdym kroku ich życia. Do 1830 roku dorosły Amerykanin wypijał przeciętnie siedem galonów³ czystego alkoholu rocznie (podaj definicję galonu), czyli 1,7 butelki 40-procentowego alkoholu tygodniowo⁴. Wysoki popyt na alkohol wynikał z faktu, iż alkohol w Stanach Zjednoczonych w latach dwudziestych XIX wieku był tańszy od herbaty⁵. Amerykanie mieli także zwyczaj spotykania się nawet dwa razy dziennie (zwykle o godzinie 11:00 i 16:00) w celu m.in. degustacji rozmaitych trunków. Był to tzw. *grog time*⁶. Na wsiach wielu farmerów trzymało przy drzwiach domu beczkę cydru na wypadek przyjazdu gości bądź dla członków rodziny⁷. Znaczenie alkoholu dla amerykańskiego społeczeństwa

³ B. Kaczorowski (red.), *Encyklopedia PWN* ..., s. 311; Galon to „jednostka objętości cieczy i ciał sypkich stosowana w krajach anglosaskich... galon amerykański $\approx 3,78541 \text{ dm}^3$ ”.

⁴ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany. Miasto w czasach prohibicji, jazzu i gangsterów*, Warszawa 2013, s. 53.

⁵ Tamże, s. 54.

⁶ Tamże.

⁷ Tamże.

było dostrzegane także przez zagranicznych podróżników. Jeden z nich, pochodzący z Anglii Frederick Marryat w książce *A Diary in America* zapisał następujące słowa: „Jestem przekonany, że Amerykanie nie są w stanie załatwić niczego, jeśli się nie napiją alkoholu. Kiedy się spotykają, to piją, kiedy się umawiają, to piją, kiedy dogadują się w interesach, to piją, kiedy się kłócą i kiedy się godzą, to piją. Piją, bo jest za gorąco, i piją, kiedy jest za zimno. Kiedy w wyborach wygra ich kandydat, to piją z radości, a kiedy przegra, to piją i przeklinają. Zaczynają pić wcześniej rano i kończą późno w nocy. Zaczynają w dzieciństwie i piją do czasu, aż przedwcześnie wpadną do grobu”⁸.

Z zamiłowania do mocnych trunków słynęli nie tylko pospoliccy Amerykanie, ale także wybitni politycy. Pierwszy prezydent Stanów Zjednoczonych Jerzy Waszyngton⁹ mawiał, że „dobroczynne skutki umiarkowanego spożywania mocnych alkoholi zostały udowodnione przez wszystkie armie i nie podlegają dyskusji”¹⁰. Od 1782 roku każdy żołnierz amerykański otrzymywał 4 uncje¹¹ whisky dziennie. Waszyngton miał także na swojej farmie własną destylarnię. Czwarty Prezydent Stanów Zjednoczonych James Madison¹² twierdził, że wypija dziennie pół litra whisky i dzięki temu czuje się znakomicie¹³. Trzeci prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Jefferson¹⁴ zajmował się m.in. kolekcjonowaniem win i produkcją whisky. Natomiast szósty prezydent Stanów

⁸ Tamże; Przekład został dokonany przez E. Winnicką.

⁹ L. Pastusiak: *Prezydenci Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej*. Warszawa 1999, s. 34.

¹⁰ D. Okrent, *Last Call: The Rise and Fall of Prohibition*, Nowy York 2011, cyt. za: E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany*. ..., s. 53.

¹¹ B. Kaczorowski (red.), *Encyklopedia PWN* ..., s. 1085. Uncja to „jednostka masy stosowana w krajach anglosaskich... 1 oz ≈ 28,3495 g”.

¹² B. Kaczorowski (red.), *Historia. Encyklopedia szkolna PWN*, Warszawa 2002, s. 368; „Madison James (1751-1836), polityk amer.; jeden z przywódców w wojnie o niepodległość Stanów Zjedn. (1775-83); 1780-83 i 1787 czł. Kongresu Kontynentalnego; uczestnik federalnej konwencji konstytucyjnej i gł. Autor projektu konstytucji Stanów Zjedn. 1787; zaproponował 10 pierwszych poprawek...; 1789-97 czł. Izby Reprezentantów, 1801-1809 sekr. Stanu, 1809-17 prezydent”.

¹³ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany*. ..., s. 53.

¹⁴ B. Kaczorowski (red.), *Historia*. ..., s. 265; „Jefferson Thomas (1743-1826), amer. Polityk, dyplomata i uczyony, z zawodu prawnik; przywódca polit. w okresie walki o niepodległość (1775-83); 1775-76 i 1783-84 delegat do Kongresu Kontynentalnego, autor Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych; 1785-89 poseł we Francji; 1790-93 sekretarz stanu...; 1797-1801 wiceprezydent, 1801-1809 prezydent”.

Zjednoczonych John Adams¹⁵ słynął z zamiłowania do mocnego cydru i każdy kolejny dzień zaczynał od wypicia kufła tegoż trunku¹⁶. Alkohol miał także niebagatelne znaczenie dla lokalnych polityków. W 1890 roku aż jedenastu z dwudziestu czterech nowojorskich radnych prowadziło bary. Dzięki temu zyskiwali oni poparcie lokalnej społeczności. Powszechnym zjawiskiem było kupowanie głosów za drinki bądź cygara¹⁷.

Wraz z masowym napływem imigrantów po wojnie secesyjnej, przemysł browarniczy w Stanach Zjednoczonych gwałtownie się rozwinął. W 1850 roku wyprodukowano bowiem ok. 36 milionów galonów piwa, a w 1870 roku produkcja ta wyniosła ponad 550 milionów galonów piwa. Największymi producentami piwa w Stanach Zjednoczonych byli głównie Amerykanie pochodzenia niemieckiego m.in. Valentin Blatz, Adolphus Busch, Bernhard Stroh, Frederick Miller, Frederick Pabst, Frederick Schaefer, Maximilian Schaefer, Joseph Schlitz. Stworzyli oni organizację o nazwie The United States Brewers Association, której celem była ochrona interesów największych producentów piwa¹⁸. Dzięki olbrzymim zyskom z produkcji i sprzedaży alkoholu browarnicy przekupywali dziennikarzy, a także polityków, dzięki czemu oddalali od siebie widmo prohibicji.

Problem alkoholizmu w Stanach Zjednoczonych był więc znaczny. W dużych miastach Amerykanie nagminnie nie przychodzili do pracy w poniedziałki, ponieważ nadużywali alkoholu w weekend. Autor książki *Last Call: The Rise and Fall of Prohibition*, Daniel Okrent stwierdził, że przeciętny Amerykanin wypijał w XIX wieku ok. trzy razy więcej alkoholu niż obecnie¹⁹.

Ruchy prohibicyjne i antyalkoholowe w Stanach Zjednoczonych.

W Stanach Zjednoczonych niemal od początku XIX wieku tworzone organizacje, którym celem była walka z alkoholizmem oraz wprowadzenie prohibicji na całym terytorium Stanów Zjednoczonych. W 1826 roku powstała

¹⁵ B. Kaczorowski (red.), *Historia. ...*, s. 11. „Adams John (1735-1826), polityk amer.; jeden z przywódców amer. rewolucji; 1774-78 delegat na Kongres Kontynentalny, współautor Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych; 1788-88 pełnił misje dyplomatyczne w Europie...; 1789-97 wiceprezydent, 1797-1801 prezydent”.

¹⁶ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany. ...*, s. 53.

¹⁷ Tamże, s. 57.

¹⁸ Tamże, s. 54.

¹⁹ D. Okrent, *Last Call. ...*; cyt. za: E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany. ...*, s. 56.

organizacja o nazwie *American Society of the Promotion of Temperance*. Jej członkowie doprowadzili do wprowadzenia w 1851 roku w stanie Maine pierwszej ustawy prohibicyjnej²⁰. 4 kwietnia 1840 roku w Bostonie powstało stowarzyszenie o nazwie *Washingtonian Society*, którego celem było udzielanie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu. Organizacja ta liczyła po pewnym czasie aż pół miliona członków²¹.

Ruchy prohibicyjne zyskiwały największe poparcie przede wszystkim wśród konserwatystów i katolików. Z działalności antyalkoholowej słynęły także kobiety m.in. Eliza Jane Thompson czy Carrie Nation. Pierwsza z nich po śmierci syna (uzależniony od alkoholu zmarł w placówce odwykowej) postanowiła walczyć z alkoholizmem poprzez publiczną modlitwę. Swoją działalność rozpoczęła w wigilię Bożego Narodzenia 1873 roku w stanie Ohio. Eliza Thompson razem z towarzyszącymi jej kobietami wychodziły na ulice ubrane na czarno, następnie zatrzymywały się przy sklepach z alkoholem i klęcząc, modliły się o wstrzeźliwość. Ruch modlących się kobiet zyskał popularność w całym stanie Ohio, a także w trzydziestu jeden innych stanach. Skutkiem działalności ww. organizacji było m.in. zamknięcie 1300 barów i salonów, w których sprzedawano i spożywano alkohol²². Carrie Nation natomiast walczyła z falą alkoholizmu, stosując bardziej radykalne metody. Początkowo pisała petycje i listy do władz stanu Kansas, w których zwracała uwagę na łamanie obowiązujących tam od 1881 roku ograniczeń związanych m.in. ze sprzedażą i spożywaniem alkoholu, a gdy to nie dawało oczekiwanego rezultatu za pomocą m.in. kamieni i toporów, fizycznie niszczyła miejsca, w których sprzedawano i spożywano alkohol²³. Oprócz ww. działalności starano się prowadzić także działalność edukacyjną. Jedną z pionierek w tym zakresie była Francis Willard, która współtworzyła powstałą w 1874 roku organizację o nazwie *Woman's Christian Temperance Union*. Dzięki prowadzonej przez nią działalności w II poł. XIX w. prawie 22 miliony dzieci, trzy razy w tygodniu uczęszczały na tzw. lekcje wstrzeźliwości²⁴.

---

²⁰ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany*. ..., s. 61.

²¹ Tamże.

²² Tamże, s. 63.

²³ Tamże, s. 64.

²⁴ Tamże.

Dążenia do wprowadzenia prohibicji na całym terytorium Stanów Zjednoczonych

Przełomem w działalności prohibicjonistów było założenie w 1893 roku w Ohio Ligi Antysalonowej. Jej twórca Howard Hyde Russel otwarcie przyznawał, że jedynym sposobem na otrzeźwienie obywateli się wprowadzenie odpowiedniego zapisu do Konstytucji Stanów Zjednoczonych. Od tego momentu zaczęła się trwająca kilkanaście lat walka o wprowadzenie do konstytucji prohibicyjnej poprawki. Organizacja licząca tysiące pracowników i wolontariusz prowadziła zakrojoną na szeroką skalę działalność propagandową polegającą m.in. na drukowaniu i rozprowadzaniu 300 ton ulotek i broszur miesięcznie. Budowano także pomniki trzeźwości. Były to „kamiennie zdobione fontanny z wodą pitną, która miała zastąpić obywatelowi piwo, którym dotąd popijał posiłek”²⁵. Liga Antysalonowa pisała również liczne petycje i prowadziła na terytorium całych Stanów Zjednoczonych liczne kampanie nawołujące do poparcia prohibicji. Działania te prowadziło m.in. 50 tys. wyszkolonych mówców²⁶. Z czasem organizacja zyskiwała coraz większe poparcie nie tylko wśród zwykłych obywateli, ale również wśród największych ówczesnych przedsiębiorców. Wprowadzenie prohibicji w Stanach Zjednoczonych popierali m.in. Andrew Carnegie²⁷ czy Henry Ford²⁸, którzy liczyli, że wstrzeźliwość alkoholowa doprowadzi do poprawy wydajności pracy²⁹. Ruchy prohibicyjne i antyalkoholowe mogły liczyć także na poparcie wielu lokalnych polityków, którzy chcąc wygrać wybory, musieli brać pod uwagę ogromne poparcie, jakim darzone są takie organizacje jak Liga Antysalonowa czy WCTU³⁰. Ruch Wstrzeźliwych zyskał także poparcie odradzającego się Ku-Klux-Klanu³¹.

---

²⁵ Tamże, s. 64.

²⁶ Tamże, s. 69.

²⁷ B. Kaczorowski, *Encyklopedia PWN* ... , s. 158. „Carnegie Andrew, 1835-1919, amer. przemysłowiec i filantrop; właściciel zakładów przemysłu stal.; fundator sali koncertowej Carnegie Hall w Nowym Jorku”.

²⁸ Tamże, s. 295; „Ford Henry, 1863-1947, przemysłowiec amer.; 1892 zał. koncernu samoch. Ford Motor Company, twórca metody organizacji pracy i zarządzania zw. fordyzmem”.

²⁹ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany*. ... , s. 69.

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże, s. 68.

Działania Ligi Antysalonowej i innych organizacji antyalkoholowych przyniosły na początku XX w. wymierne skutki. W 1913 roku prohibicja została wprowadzona w Georgii, Oklahomie, Dakocie Północnej, Kansas, Missisipi, Karolinie Północnej, Tennessee i Wirginii Zachodniej³². Także w 1913 roku uchwalono Webb-Kenyon Act. Na mocy tejże regulacji import alkoholu na tereny objęte prohibicją był zakazany³³. W 1915 roku prohibicja obowiązywała już w dziewiętnastu stanach, a w większości pozostałych stanów delegację w zakresie wprowadzenia prohibicji otrzymały jednostki szczebla lokalnego³⁴.

Ostatnim problemem, z jakim musieli zmierzyć się zwolennicy prohibicji była kwestia wpływów do budżetu z tytułu podatku od alkoholu. Po kilku latach od opodatkowania produkcji i sprzedaży alkoholu (miało to miejsce w 1862 roku) wpływy z tego podatku stanowiły 1/3 wpływów do budżetu³⁵. Rozwiązaniem tego problemu okazało się wprowadzenie w Stanach Zjednoczonych podatku dochodowego. Poprawka XVI została ratyfikowana w 1913 roku³⁶.

9 grudnia 1913 roku Morris Sheppard z Teksasu sformułował treść Poprawki XVIII do konstytucji. Choć droga do wprowadzenia prohibicji wydawała się otwarta, to zwolennikom jej wprowadzenia pozostało do wykonania najtrudniejsze zadanie, czyli przekonanie obu izb Kongresu oraz władz 36 stanów do jej wprowadzenia³⁷. Aby poprawka konstytucyjna weszła w życie, najpierw musi zostać zainicjowana odpowiednia uchwała podjęta kwalifikowaną większością 2/3 głosów obu izb Kongresu, a następnie treść poprawki muszą ratyfikować konwenty stanowe reprezentujące $\frac{3}{4}$ ogólnej liczby stanów³⁸.

³² Tamże, s. 69.

³³ P. Laidler, *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki. Przewodnik*, Kraków 2007, s. 153.

³⁴ Tamże, s. 152-153.

³⁵ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany. ...*, s. 55.

³⁶ L. Garlicki (red.), *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, Warszawa 2002, s. 60-61; Treść XVI poprawki brzmi następująco: „Kongres będzie miał prawo nakładania i ściągania podatków od wszelkiego rodzaju dochodów bez konieczności ich repartycji między poszczególne stany i bez uwzględnienia jakichkolwiek spisów lub wyliczeń ludności.

³⁷ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany. ...*, s. 72.

³⁸ R. Tokarczyk, *Prawo amerykańskie*, Warszawa 2009, s. 46.

Wprowadzenie prohibicji w Stanach Zjednoczonych

Drogę do wprowadzenia prohibicji w Stanach Zjednoczonych ułatwił wybuch I wojny światowej. Jej zwolennicy wykorzystali ten fakt do swoich celów. Prowadzili zakrojoną na szeroką skalę propagandę w myśl, której przekonywano Amerykanów, że przetwarzanie płodów rolnych na alkohol byłoby marnotrawstwem. Agitację tę ułatwiał fakt, iż wielu producentów alkoholu w Stanach Zjednoczonych miało niemieckie korzenie. Tym samym zwolennicy prohibicji głosili, iż można walczyć z Niemcami także na swoim terenie m.in. poprzez wstrzeмиęźliwość³⁹.

W tej atmosferze 18 grudnia 1917 roku Senat Stanów Zjednoczonych zaproponował uchwalenie Poprawki XVIII do Konstytucji Stanów Zjednoczonych. Została ona uchwalona przez Kongres 18 grudnia 1917 roku. Izba Reprezentantów debatowała zaledwie dwanaście godzin nad ww. poprawką, a Senat debatował jeszcze krócej⁴⁰. Weto prezydenta Stanów Zjednoczonych Thomasa Woodrowa Wilsona zostało odrzucone⁴¹. Zwolennikom prohibicji udało się także przekonać władze odpowiedniej liczby stanów do ratyfikacji poprawki. Po 13 miesiącach Nebraska jako 36 stan ratyfikował Poprawkę XVIII. Miało to miejsce dokładnie 16 stycznia 1919 roku⁴². Treść ww. poprawki była następująca:

Sekcja 1. Po upływie roku od ratyfikacji tego artykułu zabrania się w Stanach Zjednoczonych i we wszystkich terytoriach podległych ich władzy produkcji sprzedaży i przewozu, a także importu i eksportu, napojów alkoholowych dla celów spożycia.

Sekcja 2. Kongres i poszczególne stany będą miały prawo wprowadzenia w życie niniejszego artykułu za pomocą stosownego ustawodawstwa.

Sekcja 3. Artykuł ten nie będzie obowiązywał, jeśli w ciągu siedmiu lat, licząc od daty jego przedłożenia stanom przez Kongres, nie zostanie ratyfikowany jako poprawka do Konstytucji przez legislatury poszczególnych stanów, tak jak stanowi o tym Konstytucja⁴³.

³⁹ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany*. ..., s. 72.

⁴⁰ Tamże, s. 7.

⁴¹ Tamże.

⁴² Tamże, s. 73.

⁴³ L. Garlicki (red.), *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*..., s. 61-62; W oryginale treść XVIII poprawki jest następująca: „Section 1. After one year from the ratification of this article the manufacture, sale, or transportation of intoxicating liquors within, the importation thereof into, or the exportation thereof from the United States and all territory subject to the jurisdiction thereof for beverage purposes is hereby prohibited; Section 2. The Congress and the several States shall have concurrent power to enforce this article by appropriate legislation;

Zgodnie z treścią sekcji pierwszej Poprawki XVIII do konstytucji prohibicja miała zacząć obowiązywać po roku od jej ratyfikacji. Poprawka XVIII została ratyfikowana 16 stycznia 1919 roku, a zatem początkową datą obowiązywania prohibicji był 17 stycznia 1920 roku. Teoretycznie prohibicja mogła w ogóle nie zostać wprowadzona w Stanach Zjednoczonych mimo uchwalenia Poprawki XVIII przez Kongres. Po raz pierwszy w historii konstytucji wyznaczono termin na dokonanie ratyfikacji⁴⁴. Zgodnie z sekcją trzecią Poprawki XVIII było to siedem lat od daty jej przedłożenia stanom przez Kongres. Ostateczny termin na ratyfikację upływał zatem w styczniu 1924 roku. Działania zwolenników wprowadzenia prohibicji przyniosły jednak oczekiwane rezultaty i ratyfikacji dokonano o wiele wcześniej.

Zgodnie z sekcją drugą Poprawki XVIII do konstytucji Kongres oraz poszczególne stany miały prawo do wprowadzania regulacji prawnych obejmujących swym zakresem prohibicję. Jednym z takich aktów prawnych była ustawa Volsteda⁴⁵. Obowiązywanie prohibicji w Stanach Zjednoczonych stało się faktem.

Funkcjonowanie prohibicji w Stanach Zjednoczonych

Wielu Amerykanów nie zgadzało się z wprowadzeniem prohibicji. Od samego początku jej funkcjonowania nagminnie łamano zakaz sprzedaży, produkcji i spożywania alkoholu. Powszechnym zjawiskiem był handel drinkami, które przelewano do butelek po napojach owocowych⁴⁶. Klienci przynosili do barów swój alkohol, a następnie oddawali go kelnerowi, by ten zmieszał go z odpowiednim sokiem, tonikiem bądź likierem⁴⁷. Powstawały nielegalne bary, gdzie spożywano i sprzedawano alkohol⁴⁸. Wśród zamożnej części społeczeństwa nowym zwyczajem stało się spożywanie koktajli w ukrytych lokalach, czy

---

Section 3. This article shall be inoperative unless it shall have been ratified as an amendment to the Constitution by the legislatures of the several States, as provided in the Constitution, within seven years from the date of the submission hereof to the States by the Congress"; Treść XVIII poprawki dostępna: [online] <https://www.archives.gov/founding-docs/amendments-11-27> [dostęp: 30.10.2017].

⁴⁴ L. Garlicki (red.), *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki...*, s. 14.

⁴⁵ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany...*, s. 81.

⁴⁶ Tamże, s. 86.

⁴⁷ Tamże, s. 86.

⁴⁸ Tamże, s. 127.

też wynajmowanie pokoi hotelowych, w których bez skrupowania spożywano alkohol⁴⁹. Lekarze w celu uzyskania dużej ilości alkoholu i jego sprzedaży fałszowali zamówienia na spirytus lekarski⁵⁰, a także wypisywali recepty na whisky, ponieważ wykorzystywanie alkoholu do celów medycznych było dopuszczalne⁵¹. Powszechnym zjawiskiem było także sprzedawanie niesfermentowanego ekstraktu słodowego, który w łatwy sposób można było zamienić w piwo. Nielegalnie przerabiano alkohol przemysłowy na cele konsumpcyjne. Szacuje się, że w połowie lat 20. XX w. przetwarzano aż 15 milionów galonów alkoholu rocznie⁵². Dzięki możliwości bardzo taniego zakupu aparatury do destylowania (koszt wynosił zaledwie 7 dolarów) wiele rodzin zajmowało się nielegalną produkcją m.in. wina. Proceder ten ułatwiał fakt, iż w sklepach sprzedawano koncentrat z winogron, który zawierał ostrzeżenie informujące, że w przypadku dodania wody i pozostawienia go w ciemnym miejscu w wyniku fermentacji może powstać wino⁵³.

Ogromne zyski z nielegalnej sprzedaży alkoholu czerpali amerykańscy gangsterzy. Prowadzony przez nich proceder wyglądał następująco. Przemycany alkohol znajdował się na kutrach stacjonujących u wybrzeży Stanów Zjednoczonych (były to tzw. *rum rows*). Następnie przemycnicy przewozili alkohol na łodziach motorowych i dostarczali rozmaitego rodzaju trunki w głąb kraju⁵⁴. Roczne przychody organizacji o nazwie *Broadway Mob* prowadzonej m.in. przez słynnego gangstera „Luckyego” Luciana Meyera Lansky’ego wynosiły ok. 12 milionów dolarów⁵⁵.

Prohibicja nie cieszyła się w Stanach Zjednoczonych zbyt dużą popularnością. Coraz częściej pojawiały się opinie propagujące jej odwołanie. Politycy startujący w wyborach głosili hasła antyprohibicyjne. Za przykład może posłużyć postać kandydata Partii Demokratycznej w wyborach prezydenckich

---

⁴⁹ Tamże, s. 127.

⁵⁰ Tamże, s. 197.

⁵¹ Tamże, s. 199.

⁵² Tamże, s. 202.

⁵³ Tamże, s. 203.

⁵⁴ Tamże, s. 234.

⁵⁵ Tamże, s. 235.

w USA w 1928 roku Ala Smitha, który swoją kampanię prowadził pod hasłem anulowania Poprawki XVIII do konstytucji⁵⁶.

Koniec prohibicji w Stanach Zjednoczonych

W 1932 roku Kongres odwołał Poprawkę XVIII. Prezydent USA Franklin Delano Roosevelt początkowo podpisał rozporządzenie zezwalające na legalne spożywanie niskoprocentowego piwa. Prohibicja w Stanach Zjednoczonych została zniesiona 5 grudnia 1933 roku, kiedy to 36 stan podpisał Poprawkę XXI do konstytucji⁵⁷. Brzmiała ona następująco:

Sekcja 1. Niniejszym uchyla się osiemnastą poprawkę do Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

Sekcja 2. Przewóz lub import napojów alkoholowych do jakiegokolwiek stanu, terytorium lub posiadłości Stanów Zjednoczonych w celach handlowych lub do bezpośredniego spożycia z pogwałceniem ustawodawstwa miejscowego jest zabroniony.

Sekcja 3. Artykuł ten nie będzie obowiązywał, jeśli nie zostanie ratyfikowany jako poprawka do Konstytucji przez konwencję poszczególnych stanów, jak stanowi o tym Konstytucja, w ciągu siedmiu lat od jego przedłożenia stanom przez Kongres⁵⁸.

Moment ratyfikacji Poprawki XXI do konstytucji był z kilku względów przełomowym wydarzeniem w Stanach Zjednoczonych. Był to pierwszy przypadek, kiedy poprawka do konstytucji została uchylona. Po drugie Poprawka XXI jako jedyna została ratyfikowana przez konwencję trzech czwartych stanów⁵⁹.

---

⁵⁶ M. A. Jones. *Historia USA. Narody i cywilizacje*, Gdańsk 2002, s. 512-513.

⁵⁷ E. Winnicka, *Nowy Jork zbuntowany*. ..., s. 261.

⁵⁸ L. Garlicki (red.), *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*..., s. 63; W oryginale treść XXI poprawki brzmi następująco: „Section 1. The eighteenth article of amendment to the Constitution of the United States is hereby repealed; Section 2. The transportation or importation into any State, Territory, or possession of the United States for delivery or use therein of intoxicating liquors, in violation of the laws thereof, is hereby prohibited; Section 3. This article shall be inoperative unless it shall have been ratified as an amendment to the Constitution by conventions in the several States, as provided in the Constitution, within seven years from the date of the submission hereof to the States by the Congress”; Treść poprawki XXI dostępna na stronie internetowej: [online] <https://www.archives.gov/founding-docs/amendments-11-27> [dostęp: 30.10.2017].

⁵⁹ P. Laidler, *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki. Przewodnik* ..., s. 158.

Wpływ na odwołanie prohibicji w USA miało kilka istotnych czynników. Przede wszystkim wykrywalność przestępstw związanych z nielegalnym handlem i sprzedażą alkoholu była niewielka. Ponadto bardzo niekorzystnym zjawiskiem był rozwój masowej przestępczości, która czerpała niemałe zyski z nielegalnego handlu alkoholem, a także przemysł alkoholu na masową skalę. Odwołanie prohibicji przyspieszyło nadejście Wielkiego Kryzysu⁶⁰. Władze amerykańskie chcąc uzyskać dodatkowe źródła dochodów zdecydowały się na zniesienie prohibicji.

Podsumowanie

Wprowadzenie prohibicji było ogromnym błędem ze strony władz amerykańskich. Jedyną korzyść, jaką przyniósł zakaz spożywania, sprzedaży i produkcji alkoholu był spadek alkoholizmu⁶¹. Jednakże poniesione straty są niewspółmierne do odniesionych korzyści. Amerykańskie władze uchwalając Poprawkę XVIII, straciły ważne źródło dochodu. Ponadto w USA rozpowszechniły się bardzo negatywne zjawiska takie jak np. rozwój przestępczości związanej z nielegalną produkcją, handlem, a także przemysłem napojów wysokochłonnych. Zakaz produkcji, sprzedaży i spożywania alkoholu nie zdobył popularności wśród ówczesnego społeczeństwa w Stanach Zjednoczonych, czego dowodem są m.in. liczne przypadki łamania prawa. Tezę o błędnej decyzji władz USA potwierdza fakt, iż Poprawka XVIII jako jedyna w historii została odwołana. Nie bez powodu zaliczają się ją zatem do tzw. Poprawek Ery Populizmu i Ruchu Postępowego⁶².

BIBLIOGRAFIA

Bańko Mirosław (red.), *Wielki słownik wyrazów obcych*, Warszawa 2003.

Garlicki Leszek (red.), *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, Warszawa 2002.

---

⁶⁰ P. Laidler, *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki. Przewodnik ...*, s. 158.

⁶¹ Tamże.

⁶² R. Tokarczyk, *Prawo amerykańskie...*, s. 47.

- Jones Maldwyn A.**, *Historia USA. Narody i cywilizacje*, Gdańsk 2002.
- Kaczorowski Bartłomiej (red.)**, *Encyklopedia PWN. A.Z. Oryginalna Azetka*, Warszawa 2008.
- Kaczorowski Bartłomiej (red.)**, *Historia. Encyklopedia szkolna PWN*, Warszawa 2002.
- Laidler Paweł**, *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki. Przewodnik*, Kraków 2007.
- Pastusiak Longin**, *Prezydenci Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej*, Warszawa 1999.
- Tokarczyk Roman**, *Prawo amerykańskie*, Warszawa 2009.
- Winnicka Ewa**, *Nowy Jork zbuntowany. Miasto w czasach prohibicji, jazzu i gangsterów*, Warszawa 2013.
- Konstytucja: Poprawki 11-27*, [online] <https://www.archives.gov/founding-docs/amendments-11-27> [dostęp: 31.10.2017].
- Okrent Daniel**, *Last Call: The Rise and Fall of Prohibition*, Nowy York 2011.

SUMMARY

STRIVING FOR THE INTRODUCTION OF PROHIBITION IN THE UNITED STATES AND ITS FUNCTIONING AND REVOCATION

The amendment XVIII to the Constitution of the United States of America introducing prohibition was established in the United States by the Congress on 18th December 1917 year and ratified by the 36 states. The amendment entered into force on 16th January 1919 year. For over a dozen years, the American authorities have been trying to encourage people to drink alcohol. The actions of the authorities proved to be unsuccessful. American citizens

have broken the ban on drink alcohol. To make matters worse, criminal organizations derive huge profits from the illegal sale of alcohol. Besides people themselves illegally produced and sold alcohol. Prohibition was defeat of the American authorities. A lot of people wanted to drink and sale alcohol and they wanted to have profits from it. Prohibition was finally revoked in 1933 year. It was the first and only case in US history when the amendment was revoked.

The purpose of the article is describe the aspirations of Americans to introduce prohibition. The author also wants to prove that prohibition in the United States was a huge mistake of the American authorities.

Key words: prohibition, constitution, amendment, The United States.